

ORIVEDEN KAUPUNKI
KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT

ERITYISOPETUKSEN STRATEGIA

Hyväksytty Lasten ja nuorten lautakunnassa 29.5.2012

ERITYISOPETUKSEN STRATEGIA

ORIVEDEN KAUPUNKI

Tässä strategiassa käsitellään ennen kaikkea erityisopetuksen järjestämistä Oriveden kaupungin kasvatus- ja opetuspalveluissa. Siinä on kuvattu tämän hetkinen resurssitilanne ja tämän hetkiset opetusjärjestelyt sekä suunnitelma erityisen tuen järjestämisestä tulevaisuudessa ja siihen tarvittavat resurssit.

Erityisopetuksen strategiatyön tarkoituksena on luoda malli, miten Orivedellä tuetaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Kyse on samalla myös yleisen, tehostetun ja erityisen tuen strategiasta, joiden kaikilla kolmella portaalla erityisopetus toimii.

Kokonaisuudessaan lapsen tuki muodostuu myös muusta tuesta, johon sisältyy moniammatillista osaamista. Tällöin erityisopetuksen strategiassa ovat toimijoina kaikki, joilla katsotaan olevan annettavaa lapsen tai nuoren koulupolulla, kuten luokanopettaja, aineenopettaja, koulukuraattori ja koulunkäyntiavustaja.

Erityisopetuksen strategian kautta tuki resursoidaan ja järjestetään niin, että se ulottuu varhaiskasvatuksesta niveltyen toisen asteen koulutukseen. Oleellista on, että lapsi saa tuen mahdollisimman tasaisesti kaikissa oppimisympäristöissään.

SISÄLLYSLUETTELO

Erityisopetuksen strategia Oriveden kaupunki	2
Sisällysluettelo	3
1. Erityisopetuksen taustaa	4
1.1. Erityisopetus käsitteenä	4
1.2. Erityisopetus Suomessa	4
1.3. Erityisopetuksen lakimuutos	5
1.3.1. Kolmiportainen tuki	5
1.3.1.1 Yleinen tuki	5
1.3.1.2. Tehostettu tuki	6
1.3.1.3. Erityinen tuki	6
2. Erityisopetuksen resurssi lukuvuonna 2011 – 2012	6
2.1. Erityisopetuksen resurssi kouluittain	7
2.2. Perusopetuksen yksiköt	
2.2.1. Erityisopetukseen otetut/ siirretyt oppilaat	8
2.3. Erityisopetuksen/ erityisen tuen järjestelyt	9
3. Erityisopetuksen järjestämisen malli tulevaisuudessa	9
3.1. Integraatio/ inklusio	10
3.2 Erityisopetuksen johtaminen	11
3.3. Erityisopettajien toimenkuva	11
3.4. Pienryhmäopetus	13
3.5. Lukion erityisopetus	14
3.6. Tarvittavat resurssit	14
4. Vammaisopetuksen järjestäminen	17
4.1. Luokkamuotoinen erityisopetus Kangasalan Vatialan koulussa	17
4.2. Opetuksen järjestämismahdollisuudet tulevaisuudessa	17
LÄHTEET	19

1. Erityisopetuksen taustaa

1.1. Erityisopetus käsitteenä

Erityisopetus jakaantuu osa-aikaiseen erityisopetukseen ja luokkamuotoiseen erityisopetukseen. Osa-aikainen erityisopetus on tärkeä yleisen ja tehostetun tuen tukimuoto ja sitä voidaan antaa myös erityisen tuen vaiheessa. Erityinen tuki annetaan erityisopetuksena. Eri muotoin annettava erityisopetus on yksilöllisesti tuettua inklusiivista opetusta ja se annetaan tarpeen mukaisesti yksilö-, ryhmä- tai samanaikaisopetuksena ja opetus tapahtuu pääsääntöisesti yhdessä ikäluokkansa kanssa.

Erityisopetuksen antamisen syyt voivat olla moninaisia liittyen oppilaan yksilöllisiin ominaisuuksiin. Osa oppilaista tarvitsee tukea oppimisensa edistymiseksi. Tähän voivat olla syynä erilaiset oppimisen ja koulunkäynnin vaikeudet. Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet oppia yhdessä ikätovereidensa kanssa. Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet sekä hänen yksilölliset tarpeensa. Erityisopetus annetaan yksilökohtaisesti ottaen huomioon oppilaan oppimisedellytykset.

Yhdistyneet Kansakunnat on jo 1980-luvulta lähtien edistänyt perinteisestä erityisopetuksesta poikkeavaa ajatusmallia, jonka mukaan kaikilla oppilailla tulee olla oikeus opiskella tavallisessa luokassa muiden mukana. Erityisluokalle/ pienryhmään/ pienluokalle siirto saisi olla vain harvinainen poikkeus. Ihmisoikeusnäkökulman lisäksi tätä inklusiivista opetuksen järjestämistapaa puoltavat tutkimustulokset, joiden mukaan erityisluokkamuotoinen opetus tuottaa jopa heikompia oppimistuloksia kuin kaikkien lasten opettaminen yhdessä. Käytännössä perustuslaki ei ennen täysin ole taannut ihmisoikeuksien toteutumista, kun vammaisilla ei ollut tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan rahoittamiin koulutuspalveluihin.

1.2 Erityisopetus Suomessa

Erityisopetusta järjestetään esikoulussa, peruskoulussa sekä toisen asteen yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa. Suomessa erityisopetuksen piiriin kuuluvien lasten ja nuorten määrä on suhteellisesti suuri verrattuna moneen muuhun länsimaahan johtuen erityisestä panostuksesta erityisopetuksen tuomiseksi kaikkien sitä tarvitsevien ulottuville. Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden koulutuksen turvaaminen ja kehittäminen on ollut viime vuosina yhtenä ammatillisen koulutuksen painopistealueena. Opetusministeriössä on valmisteltu ammatillisen erityisopetuksen strategia ja sen toimenpideohjelma. Viime vuosien aikana erityisopetus on lisääntynyt myös lukioissa.

Erityisopetuksen tarve Suomessa on kasvanut yli kymmenen vuoden ajan muualla paitsi Ahvenanmaalla, vaikka ikäluokat ovat pienentyneet. Erityisopetuksen järjestämisessä on selviä alueellisia eroja. Eräänä tekijänä erityisopetuksen tarpeen lisääntymiseen on kuntien yhdistymisen myötä tapahtunut koulupiirien väheneminen ja tehokkuusajatteluun perustuva luokkakoon kasvu.

Kahdeksan ja puoli prosenttia (8,5 %) peruskoululaisista eli kaikkiaan 46 700 oppilasta oli siirretty erityisopetukseen syksyllä 2010. Osuus pysyi edellisvuoteen verrattuna ennallaan. Osa-aikaista erityisopetusta sai 23,3 prosenttia oppilaista eli 128 700 peruskoululaista lukuvuonna 2009 - 2010. Osa-aikaiseen erityisopetukseen osallistuneiden osuus kasvoi edellisluvuvuodesta puolella prosenttiyksiköllä. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen koulutustilastoista.

1.3. Erityisopetuksen lakimuutos

Suomen eduskunta on 24.6.2010 antanut lain perusopetuslain muuttamisesta (642/2010). Lain muutokset koskevat ennen kaikkea oppilaalle annettavaa tukea, oppilashuoltoa, henkilötietojen salassapitoa ja käsittelyä sekä tietojensaantioikeutta. Tämä laki on astunut voimaan 1.1.2011 ja sen mukaan uudistetut opetussuunnitelman perusteet on otettu käyttöön 1.8.2011.

1.3.1. Kolmiportainen tuki

Laissa oppilaalle annettava tuki on porrastettu kolmiportaiseksi: **yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki**. Yleisen tuen piiriin kuuluvat kaikki perusopetuksen oppilaat. **Laadukas opetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kaikkina koulupäivinä on jokaisen oppilaan oikeus.**

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluvat opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin. Tuki rakennetaan opettajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden yhteistyönä vuorovaikutuksessa oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yleisen tuen vaiheessa tukimuotona käytetään myös tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta. Lisäksi voidaan käyttää oppimissuunnitelmaa tai koulunkäyntiavustajan tukea sekä oppilashuoltopalveluja sen mukaan kuin oppilaan tuen tarve vaatii ohella.

1.3.1.1. Yleinen tuki

Laadukas opetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kaikkina työpäivinä on jokaisen oppilaan oikeus. Koulutyössä tulee ottaa huomioon kaikkien oppilaiden edellytykset ja tarpeet. Koulun toimintatapoja ja kulttuuria kehitetään niin, että yhteistyötä ja yhdessä tapahtuvaa oppimista voidaan hyödyntää ja oppilaiden erilaisuus voidaan kohdata mahdollisimman hyvin. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri koulu yhteisössä edistävät oppilaan kehitystä ja tukevat hyvää oppimista.

Opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioonottamisesta opetuksessa. Yhteistyö huoltajien, toisten opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa edesauttaa tässä onnistumista. Opettajan tehtävänä on ohjata ryhmää toimimaan niin, että sen sisäinen vuorovaikutus edistää oppimista. Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan oppimisen valmiuksiin ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelusta, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilaiden itsetuntoa, opiskelumotivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Opetustyöhön sisältyy myös ohjauksellisia ja oppilashuollollisia tehtäviä. Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin. Tuki rakennetaan opettajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden yhteistyönä ja vuorovaikutuksessa oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yhdysluokkaopetuksessa näiden järjestelyjen merkitys korostuu.

Yleisen tuen puitteissa koulu käyttää erityisesti tukiovetusta. Sen lisäksi voidaan käyttää myös oppimissuunnitelmaa, osa-aikaista erityisopetusta tai koulunkäyntiavustajan työpanosta keinoina vastata opetusryhmän tai yksittäisten oppilaiden tuen tarpeisiin jo ennen tehostetun tuen vaiheeseen siirtymistä.

Oppilaan hyvinvointiin ja oppimismotivaatioon voidaan vaikuttaa myös koulun kerhotoiminnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla, mikäli opetuksenjärjestäjä niitä tarjoaa. Suunnittelemalla ne osaksi oppilaan päivää, voidaan lisätä myös turvallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

1.3.1.2. Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään **säännöllistä tukea tai samanlaisesti useita tukimuotoja**, on **pedagogiseen arvioon** perustuen annettava **tehostettua tukea** hänelle tehdyn **oppimissuunnitelman** mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta. Osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen, joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen portaalla.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu **pedagogiseen arvioon, joka käsitellään moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä**. Tämän jälkeen oppilaalle tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelman toteutumista, oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Tehostetussa tuessa tuki koostuu pääsääntöisesti osa-aikaisesta erityisopetuksesta ja luokkiin suunnatusta tuesta.

1.3.1.3. Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko **yleisen tai pidentetyn oppivelvollisuuden** piirissä. Erityinen tuki muodostuu **erityisen tuen päätöksen perustuvasta erityisopetuksesta** sekä muista perusopetuksen tukimuodoista.

Erityisen tuen antamiseksi kasvatus- ja opetusjohtaja tekee **pedagogiseen selvitykseen perustuvan hallintopäätöksen**, joka tulee tarkistaa ainakin **toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemälle vuosiluokalle siirtymistä**. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustamispalvelut, oppiaineiden yksilöllistämiset sekä muut tarvittavat palvelut ja mahdollinen opetuksen poikkeava järjestäminen.

Pedagogisen selvityksen teosta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja. Pedagogisen selvityksen tekevät luokanopettaja/aineenopettaja yhteistyössä erityisopettajan ja oppilaan sekä hänen huoltajiansa kanssa. Pedagoginen selvitys **käsitellään oppilashuoltoryhmässä**, jonka jälkeen esitys erityisen tuen päätöstä varten lähetetään kasvatus- ja opetusjohtajalle päätöksentekoon. Pedagogiseen selvitykseen tulee **tarvittaessa** liittää psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys oppilaan opiskeluun vaikuttavista tekijöistä. Erityisessä tuessa tuki muodostuu pääosin osa-aikaisesta tai luokkamutoisesta erityisopetuksesta.

2. Erityisopetuksen resurssi lukuvuonna 2011 – 2012

Oriveden kasvatus- ja opetuspalveluiden perusopetuksen palveluksessa on lukuvuonna 2011 – 2012 yhteensä seitsemän erityisopettajaa vuosiluokilla 1-6 ja kolme erityisopettajaa vuosiluokilla 7 – 9. Näistä opettajista neljä työskentelee laaja-alaisessa erityisopetuksessa ja kuusi luokkamutoi-

sessä erityisopetuksessa. Varhaiskasvatuksen palveluksessa työskentelee yksi kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä kaksi ryhmässä toimivaa erityislastentarhanopettajaa.

Koulunkäyntiavustajia on perusopetuksessa 17, joista kymmenen on vakinaisessa työsuhteessa ja seitsemän määräaikaisessa työsuhteessa. Lisäksi kouluilla voi olla ajoittain koulunkäyntiavustaja-harjoittelijoita esim. työmarkkinatuella.

2.1. Erityisopetuksen resurssi kouluittain

Eräjärven koulu (oppilaita 56 lv. 2011-2012)

erityisopetuksen tuntiopettaja (määräaikainen)	24 h = 0,43 h/oppilas
kiertävä laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	10 h = 0,18 h/oppilas
erityisopetus yhteensä	34 h = 0,61 h/oppilas
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vko
koulunkäyntiavustaja (määräaikainen)	30 h/vko

Hirsilän koulu (oppilaita 64)

kiertävä laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	6,5 h = 0,10 h/oppilas
koulunkäyntiavustaja (määräaikainen)	38,25 h/vko

Holman koulu (oppilaita 8)

kiertävä laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	1 h = 0,13 h/oppilas
---	----------------------

Karpinlahden koulu (oppilaita 65)

kiertävä laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	7,5 h = 0,12 h/oppilas
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vko
koulunkäyntiavustaja (määräaikainen)	38,25 h/vko

Keskuskoulu (oppilaita 205)

erityisluokanopettaja (toistaiseksi)	24 h = 0,12 h/oppilas
erityisluokanopettaja (toistaiseksi)	24 h = 0,12 h/oppilas
laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	25 h = 0,12 h/oppilas
erityisopetus yhteensä	73 h = 0,36 h/oppilas
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vko
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vko
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vko
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	32 h/vko
koulunkäyntiavustaja (määräaikainen)	28 h/vko

Päilähdän koulu (oppilaita 19)

laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	2 h = 0,11 h/oppilas
--	----------------------

Rovastinkankaan koulu (oppilaita 182)

erityisluokanopettaja (toistaiseksi)	25 h = 0,14 h/oppilas
laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	25 h = 0,14 h/oppilas
erityisopetus yhteensä	50 h = 0,27 h/oppilas
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vk
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vk

koulunkäyntiavustaja (määräaikainen)	38,25 h/vk
koulunkäyntiavustaja (palkkatuella)	32,5 h/vk
koulunkäyntiavustaja	

Yhteiskoulu (oppilaita 336)

erityisluokanopettaja (toistaiseksi)	27 h = 0,08 h/oppilas
erityisluokanopettaja (toistaiseksi)	30 h = 0,09 h/oppilas
laaja-alainen erityisopettaja (toistaiseksi)	28 h = 0,08 h/oppilas
erityisopetus yhteensä	85 h = 0,25 h/oppilas
joustavan perusopetuksen tuntiopettaja (määräaikainen)	21 h/vk
koulunkäyntiavustaja (toistaiseksi)	38,25 h/vk
koulunkäyntiavustaja (määräaikainen)	32 h/vk

Varhaiskasvatuksen kiertävä erityislastentarhan opettaja sekä ryhmässä toimivat erityislastentarhanopettajat ovat kokonaistyöajassa ja heidän viikkotyöaikansa on 38,25 h/vk.

Oriveden lukion erityisopetusresurssi on lukuvuonna 2011 - 2012 ollut 1 h/vk.

2.2.1. Erityisopetukseen otetut/siirretyt oppilaat sekä tehostetun tuen oppilaat

Eräjärven koulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	2
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	4
tehostettu tuki	7

Hirsilän koulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	1
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	-
tehostettu tuki	6

Holman koulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	-
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	-
tehostettu tuki	3

Karpinlahden koulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	1
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	-
tehostettu tuki	8

Keskuskoulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	13
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	6
tehostettu tuki	15

Päilähdän koulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	-
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	-

tehostettu tuki	1
-----------------	---

Rovastinkankaan koulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	7
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	4
tehostettu tuki	18

Yhteiskoulu

erityisoppilaat yleinen oppivelvollisuus	30
erityisoppilaat pidennetty oppivelvollisuus	-
tehostettu tuki	30

2.3. Erityisopetuksen/ tehostetun ja erityisen tuen järjestelyt

Erityisopetuksen/tehostetun ja erityisen tuen järjestelyissä tavoitteena on erityisopetuksen resurssin tarkempi kohdentaminen ja järjestelyt koulujen lukujärjestyksiin, jotta saadaan inklusion periaatteet toimimaan esimerkiksi joustavien opetusryhmien muodostamisessa.

Ensimmäisessä vaiheessa tullaan järjestelemään erityisen tuen pienryhmät siten, että eteläisellä ja pohjoisella alueella tukea on riittävästi. Keskeistä on pyrkimys tasapuolisuuteen alueiden etelä ja pohjoinen välillä. Eteläiseen alueeseen kouluista kuuluvat Rovastinkankaan koulu, Karpilahden koulu ja Päilahden koulu. Pohjoiseen alueeseen kuuluvat Keskuskoulu, Holman koulu ja Hirsilän koulu. Eräjärven koulu muodostaa tällä hetkellä oman alueensa ja koulun erityisyys välimatkan vuoksi pyritään ottamaan riittävän hyvin huomioon. Suhteessa oppilasmäärään, tulee Eräjärven erityisopetusresurssi olemaan moninkertainen. Eräjärvellä kuitenkin vastataan resurssilla myös erityisen tuen pienryhmän tarpeeseen.

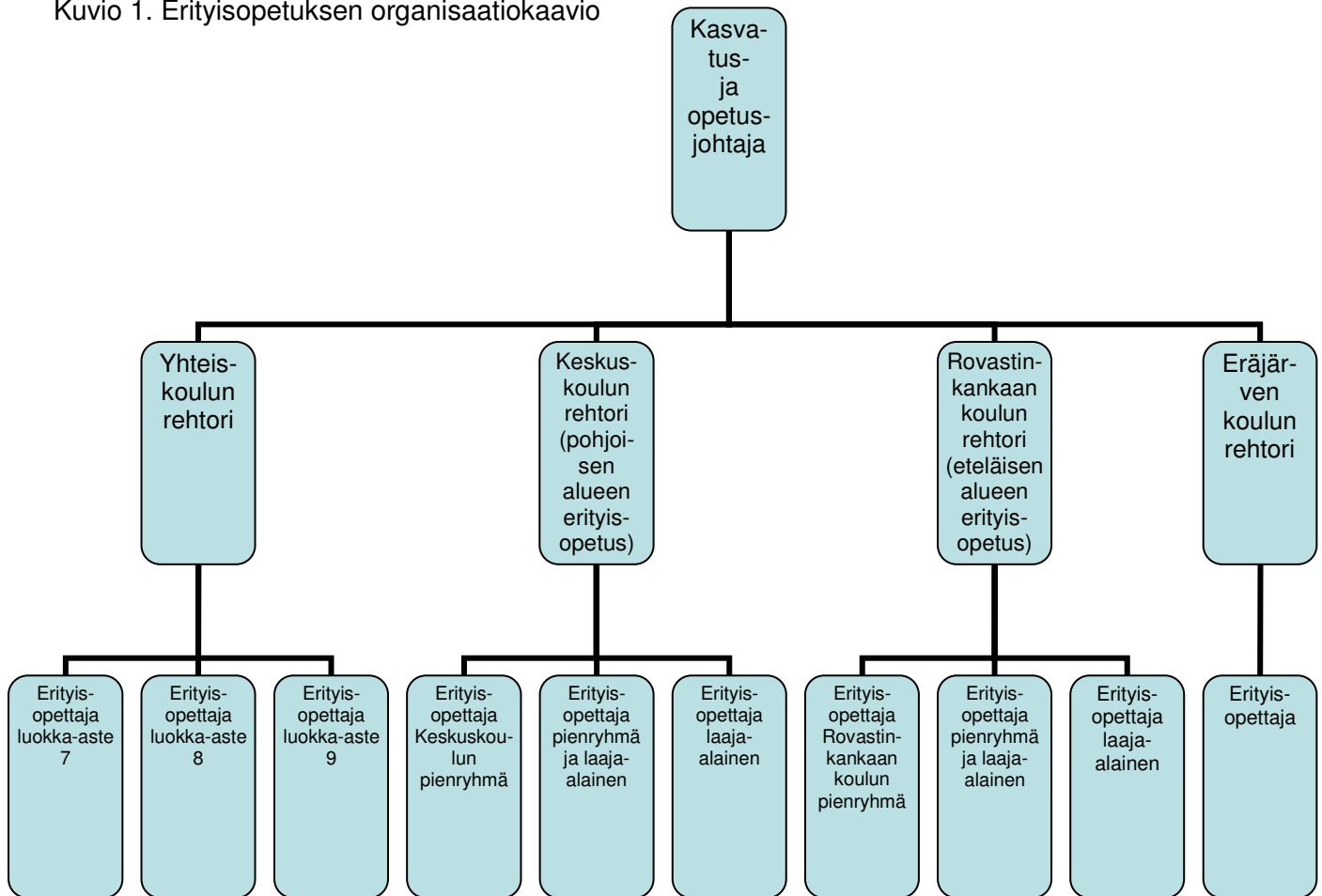
Alakoulujen kiertävän erityisopettajan toimenkuva tulee poistumaan. Kiertävän erityisopettajan toimenkuva on ollut epätarkoituksenmukainen ja työn suunnitelmallisuus on kärsinyt, koska viranhaltija on vaihtunut lähes vuosittain. Uudessa mallissa on tarkoituksena, että eteläisellä alueella erityisopetuksesta huolehtii kolme erityisopettajaa ja pohjoisella alueella kolme erityisopettajaa. Eräjärven koululla on oma erityisopettajansa.

3. Erityisopetuksen järjestämisen malli tulevaisuudessa

Erityisopetuksen muutostarve perustuu lakimuutokseen, joka ohjaa kehittämään erityisopetusjärjestelyjä inklusiivisen koulun periaatteiden mukaiseksi. Keskeistä on pyrkiä muutokseen koulun käytänteissä siten, että ne mahdollistavat esimerkiksi joustavat ryhmittelyt. Koulun työjärjestyksien suunnitelmallisuus korostuu ja näin luodaan edellytyksiä parempaan oppimiseen ottamalla huomioon oppilaiden erilaiset oppimiskyvyt ja tyylit.

Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien toimenkuvat lähenevät toisiaan. Erityisopetus pyritään järjestämään Oriveden kaupungissa niin, että oppilaan koulupolulla on riittävästi ja tasapuolisesti tukea kaikilla oppilasalueilla.

Kuvio 1. Erityisopetuksen organisaatiokaavio

3.1. Integraatio/ inklusio

Osa-aikaisen ja luokkamuotoisen erityisopetuksen järjestämisen malli pohjautuu inklusiivisen koulun periaatteisiin.

Inklusiivisen koulutuksen taustana on kaksi näkökulmaa: oikeus opetukseen kaikille ja koulutuksen kehittämisen näkökulma. Koulutuksen rakenteellinen ja sisällöllinen kehittäminen tarkoittaa sitä, että koko oppimisympäristöä rakennetaan ja kehitetään esteettömäksi sekä rakenteellisesti että pedagogiikan näkökulmasta. Inklusion ideana on, että kaikki opiskelijat voivat esiopetuksesta alkaen edetä tasavertaisesti samoissa oppimisympäristöissä. Tavoitteena on yhteinen koulu kaikille. Opiskelijan tarvitsema erityinen tuki oppimiseen rakennetaan osaksi normaalia opiskelu-ympäristöä. Inklusio on keino tavoitella yhteiskunnallista tasa-arvoa tarjoamalla mahdollisuuksia yksilöllisiin ratkaisuihin. Inklusiivisen koulutuksen taustana on ensisijaisesti koulutuksellisen tasa-arvon takaaminen. Se ei tarkoita kuitenkaan sitä, että kaikki oppilaat oppivat parhaiten samoissa ryhmissä. Pienryhmien käyttö sekä opetuksen erilainen yksilöllistäminen työmuotoja muokkaamalla, takaavat optimaalisen oppimisympäristön jokaiselle.

Integraatio erityisopetuksen järjestämisen yhteydessä tarkoittaa pyrkimystä toteuttaa opetus mahdollisimman pitkälle yhteisten koulutuspalvelujen yhteydessä ja niihin sulautettuna. Integraation ulottuvuuksina opetuksen toteuttamisessa voidaan tarkastella fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, toiminnallista ja yhteiskunnallista integraatiota

Integraation ja inklusion periaatteiden toteuttaminen edellyttää, että oppilaiden työjärjestykset tulisi suunnitella kouluissa niin, että ne mahdollistavat oppilaiden joustavan ryhmittelyn. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että samaa oppiainetta pyritään sijoittamaan lukujärjestyksiin siten, että saman luokka-asteen eri opetusryhmillä on samaa oppiainetta samaan aikaan. Tällöin voidaan mahdollisimman hyvin hyödyntää erityisopettajan antama tuki. Tämä on tietysti ongelmallinen pienissä kouluissa, joissa on yhdysluokat.

3.2. Erityisopetuksen johtaminen

Oriveden kaupungin kasvatus- ja opetuspalveluita johtaa kasvatus- ja opetusjohtaja. Erityisopettajien lähiesimiehinä toimivat Keskuskoulun, Rovastinkankaan koulun sekä Yhteiskoulun virkarehtrit. Erityisopetuksen suunnittelusta vastaavat sekä rehtrit että erityisopettajat yhteistyössä kasvatus- ja opetusjohtajan kanssa. Erityisopetuksen toimintaa kehitetään ja päivitetään määrätietoisesti koko ajan ja resurssien riittävyys ja kohdentaminen selvitetään vuosittain lukuvuosisuunnittelun ja tuntikehyksen valmistelun yhteydessä.

3.3 Erityisopettajan toimenkuva

Osa-aikaista erityisopetusta toteutetaan kaikilla kolmella tuen portaalla. Painopiste on yleisessä ja tehostetussa tuessa. Osa-aikaista eli laaja-alaista erityisopetusta annetaan oppituntien aikana yksilöllisesti tai ryhmässä omassa erityisopetustilassa tai samanaikaisopetuksena yleisopetuksen ryhmässä.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta suoriutumaan mahdollisimman hyvin yleisopetuksessa omien edellytystensä mukaisesti. Opetus pyrkii oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja oppilaan tasapainoisen kasvun ja kehityksen tukemiseen erityisvaikeudet huomioon ottaen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on lieviä puhe-, oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja jotka tarvitsevat erityistä tukea opiskelussaan. Osa-aikaisessa erityisopetuksessa on tärkeää yhteistyö oppilaan, luokanopettajan ja vanhempien kanssa. Muita yhteistyötahoja ovat esim. esikoulun opettaja, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja kasvatus- ja perheneuvola.

Parhaiten osa-aikainen erityisopetus tavoittaa apua tarvitsevat, kun koulun lukujärjestyksissä on samaan aikaan samoja oppiaineita. Erityisesti kielet ja matematiikka olisi tärkeää palkittaa samanaikaisiksi saman luokka-asteen eri opetusryhmillä. Tällöin tarjoutuu mahdollisuus joustavien opetusryhmien muodostamiseen. Joustavissa opetusryhmissä toimivat opettajat jakavat oppilaat siten, että jokainen ryhmässä opiskeleva lapsi saisi riittävää tukea.

Erityisopettaja ei aina ole suoraan opetustapahtumassa läsnä, vaan hän voi välillisesti toimia oppilaan parhaaksi konsultoimalla muita lapsen kanssa toimijoita. Henkilöstön ohjaaminen ja koulun työtapoihin vaikuttaminen ovat välillisiä keinoja tukea oppilasta. Konsultoiva erityisopettaja toimii asiantuntijana esimerkiksi oppilashuollossa. Konsultointi koulussa on opettajien ja muun henkilöstön tukemista ja neuvomista erilaisissa kasvatuksellisissa kysymyksissä. Tavoitteena on lisätä konsultoitavan yksilön, ryhmän tai työyhteisön tietämystä ammatillisissa kysymyksissä tai päätöksenteossa. Konsultointi tähtää aina oppilaan oppimisvalmiuksien parantamiseen hänen omassa ympäristössään. Konsultoinnin tulee aina olla luottamuksellista, toisia kunnioittavaa ja yhteistyöhön kannustavaa.

Erytisopettajien toimenkuvaan kuuluvat myös tarpeellisiksi katsottujen testien tekeminen oppilaan oppimisedellytysten arvioimiseksi. Opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtyminen nivelvaiheissa hoidetaan siten kuin se on kuvattu hyväksytyssä opetus-suunnitelmassa tai siten kuin se erikseen sovitaan.”

Konsultoivan eli kiertävän erityislastentarhanopettajan (kelton) työnkuva

Konsultoiva / kiertävä erityislastentarhanopettaja eli kelto toimii tällä hetkellä työssään ainoana kaupungin varhaiskasvatuksen erityisasiantuntijana (1.8.2001 lähtien). Lastentarhanopettajaliiton suositus on yksi erityislastentarhanopettaja / 250 lasta päivähoitossa. Lasten päivähoitolain mukaan kunnan käytettävissä tulee olla erityislastentarhanopettajan palveluja päivähoitossa esiintyvää tarvetta vastaavasti. (PhL muutos 22.12.2006/1255) Päivähoitossa on tällä hetkellä kirjoilla 430 lasta ja henkilöstöä kaupungin varhaiskasvatuksessa on kaikkiaan 96 työntekijää.

Erytislastentarhanopettajan tehtävinä on varhaiskasvatuspalveluiden valmistelu, suunnittelu, konsultointi että ohjaustehtävät koko päivähoiton alueella. Arjen vastuu tukea tarvitsevien lasten kasvun ja oppimisen tuesta sekä ohjaamisesta on aina lapsiryhmän henkilöstöllä, jota kiertävä/konsultoiva erityislastentarhanopettaja ohjaa. Yhteistyössä tukea tarvitsevan lapsen, perheen, henkilöstön ja erilaisten asiantuntijatahojen kanssa tukitoimet suunnitellaan aina lapsikohtaisesti mahdollisimman luontevaksi osaksi varhaiskasvatusta. Lapsi voi olla lapsiryhmässä kahden lapsen paikalla tai ryhmään palkataan ryhmäavustaja tuen tarpeen ja lausunnon pohjalta. Lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on jokaisen lapsen mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja oppia sekä leikkiä yhteisessä ympäristössä muiden lasten kanssa. Keskeistä on koko henkilöstön myönteinen asenne lapseen ja perheeseen, ohjauskeinojen monipuolistaminen, oppimisympäristöön vaikuttaminen ja rakentava yhteistyö kuntouttavien tahojen kanssa lapsen kasvun edistämiseksi. Eri tavoin tuen tarpeessa olevien lasten määrä on ollut vuosittain kasvava niin Orivedellä kuin koko Suomessa mikä on tilastollisesti ollut nähtävissä.

Tarvittaessa kiertävä/ konsultoiva erityislastentarhanopettaja tunnistaa yhteistyössä henkilöstön kanssa eri-ikäisten lasten varhaiset erityiskasvatuksen tarpeet ja ohjaa lapsen tutkimuksiin sekä perheen tukipalvelujen pariin. Tukitoimet aloitetaan heti päivähoitossa kun tuen tarvetta ilmenee. Varhaiskasvatuksessa lisätään erityiskasvatuksen ohjauskeinojen osaamista ja käyttöä jokaisen ryhmän arkeen mm. kuvien käyttö, tukiviittomat tai liikennevalot. Lisäksi kelton vastuulla on varhais-erityiskasvatukseen liittyvien koulutusten järjestäminen henkilöstölle. Työssä käytetään erityisvarhaiskasvatuksen omia arviointilomakkeita joiden pohjana on lasten kehityksen tunteminen ja ikätason mukainen toiminta lapsiryhmissä.

Orivedellä toimii päivähoitossa kaksi pienryhmää Vuokkokujan ja Aseman päiväkodeissa. Niissä on molemmissa 12 lasta, joista viisi on erityisen tai tehostetun tuen tarvitsevaa lasta lausunnon. Näihin päiväkotiryhmiin haetaan keväällä 2012 uudelleen kahta erityislastentarhanopettajaa vastaamaan riittävästä tuesta ja varhaiserityiskasvatuksesta lapsiryhmissä.

Päivähoitolaki velvoittaa laatimaan ja päivittämään jokaiselle tukea tarvitsevalle lapselle toiminta- ja kuntoutussuunnitelman kaksi kertaa vuodessa yhteistyössä perheen ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa esim. terveydenhoitaja, puheterapeutti, toimintaterapeutti ja psykologi.

Painopisteenä kiertävän/ konsultoivan erityislastentarhanopettajan työssä on esiopetusikäisten lasten ja pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien lasten erityisen tuen järjestelyt päiväkodeissa ja eri hoitomuodoissa. Orivedellä kiertävä/ konsultoiva erityislastentarhanopettaja vastaa esiopetuskellisesti päiväkotilasten ryhmien ohjauksesta ja konsultaatiosta. Tällä hetkellä päiväkotiryhmiä on neljä, joissa 55 esiopetusikäistä lasta, joista erityisen tuen tarve ja pidennetty oppivelvollisuus on kuudella lapsella. Tehostetun tuen tarve päiväkotien esiopetusryhmissä on tällä hetkellä 10 lapsella.

Arvioinnit ovat kuitenkin osittain vielä keskeneräisiä. Laaja-alaiset erityisopettajat puolestaan vastaavat koulujen yhteydessä toimivista esiopetusryhmistä.

Lakisääteisesti laadittuja toiminta- ja kuntoutussuunnitelmia on kirjattuna koko päivähoitossa konsultoivan erityisopettajan ohjauksessa 14 lapselle. Kaikkiaan siis eritasoisia tuen suunnitelmia tuen tarpeesta kiertävän/ konsultoivan erityisopettajan vastuualueella on Oriveden varhaiskasvatuksessa kirjattuna tällä hetkellä 30 lapselle ja laatimatta ne ovat vielä viidelle, uudelle tukea tarvitsevalle vuoden 2012 alussa. Erityisen tärkeää on nivelvaiheen tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta kouluun ja sen mukaisesti pidetään aina keväällä siirtymäpalaveri, johon osallistuvat kiertävä erityislastentarhanopettaja, koulun laaja-alainen erityisopettaja, luokanopettaja sekä terveydenhoitaja. Tavoitteena on jokaisen lapsen osalta mahdollisimman hyvä siirtyminen, sekä tuen tarpeiden että oppimista tukevien resurssien osalta, omaan lähikouluun.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee myös tarvittaessa yhteistyötä päivähoitosta siirtyvien kehitysvammaisten lasten osalta Vatialan koulun pienryhmien kanssa. Tulevaisuudessa olisi hyvä suunnitella kehitysvammaisten lasten opetusjärjestelyt omalle paikkakunnalle osaksi kouluverkostoa ja iltapäiväkerhotoimintaa lähikoulu-periaatteella.

3.4 Pienryhmäopetus

Erityisluokanopettajan ja erityisopettajan toimenkuvat lähenevät toisiaan. Pienryhmäopetuksessaakin on tärkeää, ettei oppilas menetä paikkaansa yleisopetuksen luokasta, vaan pienryhmä katsoo enemmän paikaksi, josta oppilas saa tukea menettämättä kosketusta luokkatovereihinsa.

Oppilas säilyttäisi siis tulevaisuudessa aina oppilaspaikkansa perusopetuksen luokassa ja häntä tuettaisiin tarpeen mukaan.

Yhteiskoululla erityisopetus on tarpeen muuttaa luokka-astetta tukeviksi luokiksi, jotka vastaavat sekä laaja-alaisesta että luokkamuotoisesta erityisopetuksesta. Luokkien työjärjestykset suunnitellaan siten, että erityisesti kielten ja matematiikan tunneilla oppilailla on mahdollisuus erityisopetukseen.

Oppilaat osallistuvat kykyjensä mukaan valinnaisille kursseille, jolloin erityisopettaja tarjoaa tukea konsultoimalla, samanaikaisopettajana tai pienelle oppilasryhmälle suunnitellusti. Konsultatiivinen työskentelymalli korostuu. Tällöin erityisopettaja on aineenopettajien tukena eriyttämisen ja yksilöllistämisen suunnittelussa.

Joustavan perusopetuksen periaatteet voivat myös olla käytössä luokka-asteilla 8-9. Joustava perusopetus (JOPO) voidaan myös suunnitella yksilöllisesti.

Luokka-asteisessa mallissa koulunkäyntiavustajan toimenkuva pääpiirteittäin noudattaisi seuraavanlaisia periaatteita:

- jokaisella luokka-asteella on oma koulunkäyntiavustaja
- luokka-asteesta vastaava erityisopettaja ja avustaja muodostavat tiimin, joka laatii suunnitelman tuen järjestämisestä jaksoittain

Alakoulujen pienryhmäopetusta selkiytetään nykyisestä siten, että siitä muodostuu tuki, joka kattaa tarvittaessa koko alakoulun.

Orivedellä alakouluilla toimii jatkossa neljä pienluokkaa. Pohjoisella alueella toimii kaksi pienryhmää ja eteläisellä vastaavasti kaksi pienryhmää. Nämä ryhmät toimivat eteläisellä alueella Rovastinkankaan koululla ja pohjoisella alueella Keskuskoulussa.

Varhaiskasvatuksen erityisryhmät ovat vastaavasti keskittyneet vastaamaan eteläisen (Aseman päiväkot) ja pohjoisen alueen (Vuokkokujan päiväkot) tuen tarpeesta. Näin oppilaan koulupolku selkiytyy ja tukea on tarjolla kaikilla luokka-asteilla.

Eräjärven koulun erityisopetuksessa korostuu vahva tuki luokka-asteilla 1-3. Tällöin erityisopetus voi olla joustavia ryhmittelyjä ja pienryhmäopetusta. Luokka-asteilla 4-6 tukeudutaan tarvittaessa kaupungin isojen koulujen pienryhmiin.

Laaja-alainen osa-aikainen erityisopetus Eräjärven koululla on pääasiassa konsultatiivista/ suunnitelmallista työtä, jossa erityisenä painopisteenä on tukea perusopetusryhmässä opiskelua.

3.5. Lukion erityisopetus

Erityisopetuksen tavoitteena lukiossa on tukea opiskelijaa oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa (esim. lukemisen ja kirjoittamisen vaikeus eli lukivaikeus). Kielelliset vaikeudet voivat näkyä esim. lukemisen hitautena ja/tai virheellisyytenä, luetun ymmärtämisen vaikeutena, kirjoitusvirheinä, tuottavan kirjoittamisen ongelmina ja lauserakenteen tai kieliopin hahmottamisen vaikeuksina. Vieraiden kielten opiskelua voivat vaikeuttaa samojen ongelmien lisäksi sanojen ja kielioppirakenteiden muistamisen vaikeus harjoittelusta huolimatta. Erityisopetuksen tarkoituksena on opastaa opiskelijaa löytämään itselleen sopivin opiskelutyyli ja rakentaa koko lukioajan kattava yksilöllinen tuki helpottamaan opintoja.

Lukiossa voidaan myös järjestää oppimista tukevia kursseja, jotka on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on kielellisiä oppimisvaikeuksia. Kurssilla pyritään tehostamaan luku- ja kirjoitustaitoa, tukemaan opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä, opiskelutaitojen parantamisessa sekä vahvistamaan opiskelijan myönteistä minäkuvausta oppijana. Kurssilla voidaan arvioida opiskelijan lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten.

Lukilausunto

Jos kokelaalla on lievä lukihäiriö, erityisopettajan tekemällä lukilausunnolla hän voi saada enintään yhden arvosanan korotuksen yo-kirjoituksissa silloin, kun pistemäärä sijoittuu riittävän lähelle ylempää arvosanaa. Sama koskee myös keskivaikeasta tai vaikeasta lukihäiriöstä kärsivää kokeilasta, ellei hän ole hakenut kirjoituksiin erityisjärjestelyjä. Lukilausunnon tulee olla valmis ennen kuin kokelas ilmoittautuu ensimmäisen kerran ylioppilastutkintoon.

Erityisjärjestelyt yo-kirjoituksissa ja lukioaikana

Lukihäiriön ollessa keskivaikea tai vaikea häiriö otetaan ylioppilastutkinnossa huomioon ensisijaisesti koetilanteen erityisjärjestelyin. Silloin pitää hankkia lisäksi foniatriin tai neurologin lausunto. Erityisjärjestelyjä haetaan viimeistään silloin, kun kokelas ilmoittautuu ensimmäisen kerran tutkintoon. Jos opiskelijalla on luki- tai muu lausunto, joka on syytä ottaa huomioon opetuksessa, on opiskelijan ilmoitettava häntä opettaville opettajille asiasta.

Kokeiden ja tunti-ilanteiden erityisjärjestelyt:

Jos opiskelija aikoo hakea erityisjärjestelyjä yo-kirjoituksiin, niitä on syytä kokeilla jo ennen kirjoituksia koetilanteissa. Jos lukivaikeus on keskivaikea tai vaikea, opiskelija voi mm. pyytää kokeisiin lisäaikaa, koeosan (esim. vieraan kielen sanasto-osuuden) suorittamista suullisesti tai tuntimuitiipanujen saamista monisteina etukäteen. Näistä järjestelyistä tehdään kirjallinen suunnitelma ja seurataan, hyötyykö opiskelija näin toteutetusta erityisestä tuesta. Opiskelijan on syytä keskustella aina hyvissä ajoin jakson alussa aineenopettajan kanssa ja sopia, minkälaista apua hän voi saada.

Oriveden lukioon tullaan pääsääntöisesti Oriveden yhteiskoulusta, jolloin pyritään jatkossa siihen, että tieto opiskelijoiden mahdollisista tuentarpeista olisi jo saatu lukion alkaessa ja testauksiin olisi tarvetta vain erityistapauksissa.

3.6. Tarvittavat resurssit

Resurssiksi katsotaan tässä kohdassa erityisesti erityisopettajien määrä ja tunnit. Kokonaisuudessaan oppilaan tuki ei muodostu näistä, joten on laskettava mukaan myös koulunkäyntiavustajien oikea ja tasapuolinen kohdentaminen kouluihin.

Koulun tuntiresurssissa tulee olla huomioitu mahdollisuus jakotuntien pitämiseen.

On huolehdittava, että tukea on tarpeen mukaan olla saatavilla oppilaan koko koulupäivän ajan. Resurssia myös keskitetään alueilla. Tämä tarkoittaa, sitä että oppilas voidaan ohjata lähimpään kouluun, jossa tukea on riittävästi.

Kun luodaan oppilaille mahdollisuus olla mukana koulun yleisopetuksen oppitunneilla, niin on samalla järjestettävä luokkamuotoisen erityisopetuksen tunnit riittäviksi siten, että tarpeen mukaan on kuitenkin tukea saatavilla. Integraatio ei saa perustua siihen, ettei ole varaa erityisopetusresurssiin.

<u>Yhteiskoulu</u>
Resurssi: erityisopetus 3 x 28 = 84 h/vk ja koulunkäyntiavustajat 2 x 38,25 h/vk ja 1 x 32 h/vk
3 erityisluokanopettajaa + 3 koulunkäyntiavustajaa
7.lk erityisluokanopettaja + koulunkäyntiavustaja 38,25 h/viikko
8. lk erityisluokanopettaja + koulunkäyntiavustaja 38,25 h/viikko
9. lk. erityisluokanopettaja + koulunkäyntiavustaja 32 h/viikko
Oriveden lukio
Erityisopetusresurssia vähintään 3 h/vko

Pohjoinen alue

<u>Keskuskoulu</u>
Erityisopettaja pienryhmäopetuksessa 1-2 lk 20 h/vk, laaja-alainen erityisopetus 4 h/vk
Erityisopettaja pienryhmäopetuksessa 3-6 lk 25h/vko
Laaja-alainen erityisopettaja 19 h/vk
Koulunkäyntiavustajat: 4 x 38,25 h/vk ja 1 x 28 h/vk
<u>Hirsilän koulu</u>

Osa-aikainen erityisopetus 6 h/vk
Koulunkäyntiavustajat: 1 x 38,25 h/vk
<u>Holman koulu</u>
Osa-aikainen erityisopetus 1 h/vk
Koulunkäyntiavustajat: 1 x 28 h/vk

Eteläinen alue

<u>Rovastinkankaan koulu</u>
Erityisopettaja pienryhmäopetuksessa 1-2 lk 20 h/vk ja laaja-alainen erityisopetus 5 h/vk
Erityisopettaja pienryhmäopetuksessa 3-6 lk 25 h/vk
Laaja-alainen erityisopettaja 18 h/vko
Koulunkäyntiavustajat: 2 x 38,25 h/vk ja 1 x 28 h/vk
<u>Karpinlahden koulu</u>
Osa-aikainen erityisopetus 7 h/vko
Koulunkäyntiavustajat: 2 x 38,25 h/vk
<u>Päilahden koulu</u>
Osa-aikainen erityisopetus 1 h/vk

<u>Eräjärven koulu</u>
Erityisopettaja pienryhmäopetuksessa 18 h/vk ja laaja-alainen erityisopetus 7 h/vk
Koulunkäyntiavustajat: 1 x 38,25 h/vk, 1 x 32 h/vk ja 1 x 28 h/vk

4. Vammaisopetuksen järjestäminen

Oriveden kaupungin vammaisopetus järjestetään Kangasalan Vatialan koulussa. Kangasalan kunta ja Oriveden kaupunki ovat sopineet 14.8.2006 kustannusten jaosta vammaisopetustilojen rakentamisen investointimenojen osalta. Oriveden kaupungin osuus rakentamiskustannuksista oli 20 %. Tällä sopimuksella Oriveden kaupunki on saanut rahoitusosuutta vastaavan omistusoikeuden Vatialan koulukiinteistöstä ja näin ollen myös vammaisopetuksen oppilaspaiikkoja. Jos jompikumpi osapuoli irtisanoo sopimuksen, niin Oriveden kaupungin maksama osuus palautetaan rakennuskustannusindeksillä tarkistettuna ja suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettynä. Sopimuksen irtisanomisaika on yksi lukukausi.

4.1. Luokkamuotoinen erityisopetus Kangasalan Vatialan koulussa

Vatialan koulussa järjestetään oppiainekohtaista ja toiminta-alueisiin perustuvaa erityisluokkaopetusta esiopetuksessa ja kaikilla perusopetuksen vuosiluokilla. Erityisluokkaopetus on tarkoitettu ensisijaisesti pidennettyä oppivelvollisuutta suorittaville oppilaille. Oppilailla on erityisen tuen päätös.

Orivesiläisiä oppilaita opiskelee Vatialan koulussa lukuvuonna 2011 – 2012 yhteensä seitsemän. Oppilaat sijoittuvat eri vuosiluokille seuraavasti:

esiopetus	1 oppilas
1.lk	1 oppilas
3.lk	1 oppilas
4.lk	1 oppilas
5.lk	1 oppilas
7.lk	1 oppilas
9.lk	2 oppilasta

Vatialan koulussa opiskeleville oppilaille ei ole osoittaa tällä hetkellä opiskelupaikkaa Orivedellä. Oriveden kaupungilla ei ole sellaista koulukiinteistöä, jossa tämän hetken varustuksella ja tilaresurssilla pystyttäisiin vammaisopetusta antamaan.

Perusopetusasetuksen (20.11.1998/852) toisessa pykälässä säädetään opetusryhmien perustamisesta seuraavaa: *"Perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa opetuksessa opetusryhmässä saa olla enintään kahdeksan oppilasta. Vaikeimmin kehitysvammaisista oppilaista muodostetussa opetusryhmässä saa olla kui-*

tenkin enintään kuusi oppilasta.” Tällä hetkellä kaikki Vatialassa opiskelevat oppilaat kuuluvat ryhmään, jossa opetusryhmässä voi olla yhteensä kahdeksan oppilasta.

4.2. Vammaisopetuksen järjestämismahdollisuudet tulevaisuudessa

Tällä hetkellä (lv 2011 – 2012) Vatialan koulussa opiskelee kahdeksan orivesiläistä oppilasta. Nämä oppilaat opiskelevat luokka-asteilla 0 – 9. Lukumäärällisesti heistä saisi yhden opetusryhmän Orivedelle, mikäli sopivat tilat löytyisivät, mutta ikäjakaumansa vuoksi he olisivat todennäköisesti liian heterogeeninen ryhmä yhdysluokkaopetukseen.

Orivedellä on tällä hetkellä pienryhmämuotoista erityisopetusta Eräjärven koululla, Keskuskoululla, Rovastinkankaan koululla sekä Yhteiskoululla. Nämä opetusryhmät muodostuvat pääasiassa erityiseen tukeen siirretyistä oppilaista sekä pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaista, jotka pystytään kuitenkin opettamaan lähikouluissaan. Näistä oppilaista muutamalla on kehitysvammadiagnoosi ja heidän kohdallaan Vatialan koulun antaman opetuksen kaltainen erityisluokkaopetus voisi olla soveltuvampi vaihtoehto kuin nykyinen pienryhmäopetus.

Mikäli sopimus Kangasalan kunnan kanssa purettaisiin ja vammaisopetus siirrettäisiin Orivedelle, tulisi sille osoittaa soveltuvat tilat, joissa pitäisi olla inva-wc sekä suihkutilat. Tulevaisuudessa vammaisopetuksen oppilasmäärät näyttävät vähäisiltä Orivedellä, joten opetuksen järjestämiselle täällä ei välttämättä olisi tilausta siinä mielessä. Koko ajan kuitenkin puhututtaa erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden pitkät kuljetusmatkat Kangasalle ja näin ollen pitkiksi muodostuvat koulupäivät. Inhimillisellä tasolla olisi oppilaan edun mukaista, että hänelle pystyttäisiin järjestämään hänen tarvitsemaansa opetusta omassa kotikunnassa mahdollisimman lähellä hänen asumisympäristöään, hänen lähikouluissaan.

Keskuskoulun peruskorjaus- ja laajennusremontin valmistuttua on syytä pohtia, olisiko vammaisopetusta mahdollisuutta siirtää Keskuskoulun yhteyteen. Mikäli sopivia tiloja ei edelleenkään löydy, tulisi vammaisopetus suunnitella Rovastinkankaan koulun laajennuksen yhteyteen. Orivesiläisten lasten etu olisi, että vammaisopetusta olisi saatavana omalla paikkakunnalla.

Mikäli vammaisopetuksen ryhmä/ryhmät eivät joinakin vuosina täytyisi, voitaisiin tehdä erilaisia opetusjärjestelyjä, joissa ryhmät muodostettaisiin joustavalla tavalla. Yhtenä mahdollisuutena olisi myös vieraspaikkakuntalaisten oppilaiden ottaminen vammaisopetukseen Orivedelle. Vammaisopetuksen tilat soveltuisivat mainiosti myös muuhun koulun toimintaan.

LÄHTEET

Dettmer ym. 2002, 1-32

Lindborg Päivi: Konsultoivan erityisopettajan työ

Laki perusopetuslain muuttamisesta 2010: § 17

Oriveden kaupungin kasvatus- ja opetuspalvelut: Opetussuunnitelman muutokset 2011

Tilastokeskus: Tilastot aiheittain - erityisopetus

Wikipedia: erityisopetus